

Tytarchuk I.M. PROBLEMS OF INVESTMENT SUPPORT AGRICULTURAL SECTOR UKRAINE

Purpose. The study is an analysis of farms of different organizational forms and identify the main areas of investment support to overcome the problems of the agricultural sector.

Methodology of research. Methodology of this study is the general scientific and dialectical learning method, where the object of research is studied as a dynamic system in its development. Investment issues in rural economy are studied in terms of dialectical and system methods. The comparison, analysis and synthesis, induction and deduction methods have been used in research and generalization of the study and practice results. Besides the study is based on legal documents and work of research institutes and economic scientists.

Findings. Key factors influencing the level of investment in the sector are instability of financial system, low solvency, law instability, lack of management prepared for investment operations, negative investment image of the country as a whole, lack of insurance mechanisms against investment risks, peculiarities inherent to rural sector (seasonality, turnover, market risks etc.)

Originality. Key issues of rural investment have been determined, proven and analyzed and the ways, they can be solved for effective reproduction of rural economy resources of Ukraine and improvement of its investment attractiveness, have been given.

Practical value. The results received are basis for study and practical solution in rural economy investment as a whole and in specific type of entities.

Key words: rural sector, investment, investment attractiveness, profitability.

Титарчук І.М. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ОБЕСПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Цель. Целью исследования является анализ деятельности аграрных предприятий различных организационно-правовых форм и выявление основных направлений преодоления проблем инвестиционного обеспечения аграрного сектора.

Методика исследования. Методическую основу данного исследования составляет общенаучный диалектический метод познания, при котором объект исследования изучается как динамическая система в процессе своего развития. Определение проблем инвестиционного обеспечения аграрного сектора экономики осуществляется на основе диалектического и системного методов. В процессе исследования и обобщения научно-практических результатов исследования применены методы сравнения, анализа и синтеза, индукции и дедукции. Также исследование базируется на нормативно-правовых документах и разработках научно-исследовательских учреждений и ученых-экономистов.

Результаты. Определены основные факторы, влияющие на уровень инвестиционного обеспечения отрасли, к которым отнесены: нестабильность финансовой системы, низкий уровень платежеспособности, законодательная нестабильность, отсутствие подготовленного менеджмента для работы в сфере инвестиционной деятельности, негативный инвестиционный имидж страны в целом, отсутствие механизмов страхования инвестиционных рисков, особенности, присущие аграрной сфере (сезонность, оборачиваемость, рыночные риски и т.д.).

Научная новизна. Выявлены, обоснованы и проанализированы основные проблемы инвестиционного обеспечения аграрного сектора и приведены пути их решения для эффективного воспроизводства ресурсов аграрного сектора экономики Украины и повышения его инвестиционной привлекательности.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования являются основой для изучения и практического решения проблемы инвестиционного обеспечения аграрного сектора экономики в целом и отдельных организационно-правовых форм хозяйствования.

Ключевые слова: аграрный сектор, инвестиционное обеспечение, инвестиционная привлекательность, рентабельность.

УДК 006.033:664

**Ібатулін М.І.,
к.е.н., доцент кафедри адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності,
Національний університет біоресурсів і природокористування**

РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В ПРОЦЕСІ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД НА ЕТАПІ АДАПТАЦІЇ ПОТУЖНОСТЕЙ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ ДО НОРМ ЄС

Постановка проблеми. Українська політика має бути направлена на вирішення особливо гострих питань агропромислового комплексу. Харчова промисловість потребує насамперед забезпечення виробничих потужностей сировиною високою якістю. Сьогодні, на жаль, практично всі галузі піднімають питання щодо якості та кількості сировини. Якість харчового продукту на 60% залежить від якості сировини.

Забезпечення функціонування ланцюга «виробник сільськогосподарської продукції – виробник харчового продукту» надасть можливість переробному підприємству своєчасно переробляти сировину гарантованої якості. Сьогодні існуючі виробничі потужності дозволяють у повному обсязі переробляти сільськогосподарську продукцію. Яскравим прикладом є вітчизняна олієжирова галузь, де зростаючі щорічно потужності забезпечують повну переробку олієвмісної сировини.

Необхідно ліквідувати поняття «сировинного приросту» нашої країни на світовому просторі. Оскільки за багатьма позиціями (в основному ріпак, насіння соняшникове кондитерського напрямку, зерно пшениці, сорго тощо) здійснюється експорт сировини в той час, коли експорт готової продукції більш вигідний для країни. Крім того, сприяння розвитку малого та середнього виробника забезпечить розвиток нових для України напрямів виробництва якісної харчової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На актуальність проблеми недосконалості державного регулювання харчової промисловості вказують численні теоретичні дослідження та узагальнення як українських, так і зарубіжних учених, зокрема праці Ю.Д. Білика, О.М. Варченко, В.І. Власова, В.П. Галушка, А.В. Гордєєва, З.І. Ільїної, М.В. Калінчика, І.І. Лукінова, Л.О. Мармуль, В.М. Олійника, Б.Й. Пасхавера, Е.Е. Румянцевої, М.П. Сичевського, І.Н. Топіхи, В.О. Точиліна, В.М. Трегобчука, Ю.С. Хромова, В.В. Юрчишина та ін. Однак аналіз державного регулювання ринку харчових продуктів досліджений не повною мірою та вимагає пошуку підходів до його вдосконалення.

Постановка завдання. Здійснити оцінку державної підтримки харчової промисловості України та запропонувати шляхи адаптації законодавства до вимог ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. За оцінками Уряду, Україні необхідно біля 170 млрд. євро для того, щоб модернізувати вітчизняну промисловість у відповідності з діючими євростандартами і нормами. Зрозуміло, що для агропромислового комплексу ця цифра значно менша. Водночас, не інвестуючи в модернізацію і адаптацію, більшість харчових компаній не лише втрачають шанс стати рівними торговими партнерами ЄС, а й ризикують отримати проблеми на внутрішньому ринку, що обумовлені очікуваним приростом імпорту європейських продуктів [1].

Неврегульованим є питання законодавчого регулювання виробництва генетично модифікованої сільськогосподарської продукції. Немає банку даних відповідних сортів та дозволу на держаному рівні щодо вирощування цих культур в Україні. Так, в США у 2010 р. 95% площ посіву становили генетично модифіковані цукрові буряки. Через неврегульованість законодавчої системи, прокуратура США вимагала зупинення вирощування даної культури. В нашій країні має бути не тільки врегульованим законодавче питання вирощування даних культур, але й вирішено питання створення банку вітчизняних сортів і гібридів генетично модифікованих культур, щоб уникнути залежності від світових лідерів-власників таких культур [2, с. 89].

За підрахунками, обсяги імпорту харчової продукції з ЄС у найближче десятиліття зросте на 4–8%. Це переважно імпорт напоїв, рослинних олій та жирів, м'ясних виробів, цукру. Хоча основним «локомотивом» росту експорту з України залишаться зернові і олія, однак, і тут також виникають чималі проблеми. Так, виробники олієжирової продукції протягом багатьох років стримували експорт насіння соняшника, інвестуючи в його переробку. В результаті отримали надлишок переробних потужностей і дефіцит насіння соняшника. Вступивши до ЄС, олієжировики будуть змушені конкурувати за українське насіння з європейськими переробниками, оскільки 10%-ве мито на насіння в найближчі 15 років знизиться до нуля.

Терміни для адаптації українського законодавства до європейських стандартів не встановлені, а поки процес адаптації не відбудеться, Україна не зможе поставляти свої товари до ЄС. Отже, якщо Верховна Рада відкладатиме і надалі прийняття деяких законопроектів, зокрема, стосовно безпеки харчових продуктів, то це ще довго стримуватиме український експорт продовольства [3, с. 20].

Отже, на нинішньому етапі важливого значення набула проблема адаптації потужностей харчової індустрії до вимог нормативних документів, що чинні в Євросоюзі [4, с. 221]. Її вирішення охоплює кілька етапів, які можуть реалізуватись одночасно або протягом певного часу, а саме:

– завершити роботи по гармонізації бази стандартів у сфері продукції агропродовольчого комплексу (необхідно переглянути 1,8 тис. нормативних документів, розробити і гармонізувати з європейськими і міжнародними нормативними документами 1,2 тис. стандартів, з них з міжнародними 0,5 тис.). Орієнтовний обсяг фінансування у межах 27 млн. грн.;

– доопрацювати законопроекти та інші нормативні документи, що стосуються виконання функцій по державному ринковому нагляду за харчовою продукцією, яка реалізується на продовольчих ринках;

– прискорити розроблення галузевої національної інноваційної системи для агропродовольчого комплексу;

– забезпечити розроблення Концепції розвитку національного АПК в умовах поглиблення інтеграції з Євросоюзом, а також розроблення галузевих і регіональних програм інноваційно-технологічної модернізації переробно-харчових потужностей. У технологічного укладу, передбачити докорінне оновлення асортименту харчової продукції. Розробити механізми фінансування зазначених програм на умовах державно-приватного партнерства;

– забезпечити підтримку вітчизняних наукових установ та дослідницьких університетів, діяльність яких спрямована на розроблення та впровадження сучасних видів техніки та технологій із сфери продовольчого машинобудування, продуктів харчування з інноваційними характеристиками, функціональних і дієтичних продуктів та продуктів дитячого харчування, передбачити фінансування таких розробок на умовах державно-приватного партнерства;

– прискорити формування органів державного ринкового нагляду та включення їх у виконання відповідних функцій на продовольчих ринках. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності харчової продукції, зменшенню частки, аж до повного вилучення, неякісної чи небезпечної харчової продукції із торговельної мережі, забезпеченню добросовісної конкуренції, захисту прав споживачів тощо.

Перехід до системи державного ринкового нагляду та контролю за безпечністю продукції відрізняється від колишньої системи, яка функціонувала в Україні, наступними позиціями:

– товари контролюються безпосередньо на ринку, у торговельній мережі, а не в процесі їх виробництва, на підприємстві;

– контролюються насамперед вимоги стосовно безпечності продукції, а не вимоги щодо якості, оскільки якість буде різною і тому вартість продукції також буде різною. Таким чином, за державою закріплюється відповідальність за безпечність продукції, а за якість придбаних виробів відповідає споживач, що задовольняє свої смаки та уподобання відповідно до своїх фінансових можливостей;

– контроль здійснюється фахівцями відповідної державної інспекції (промислових чи продовольчих товарів) безпосередньо в торговельній мережі шляхом візуального огляду, документальної перевірки або ж закупівлі продовольчої продукції з метою проведення лабораторних перевірок. Залежно від ступеня невідповідності продукції вимогам стандартів спектр покарань дуже широкий: від адміністративної та кримінальної відповідальності, штрафів, вилучення товарів, що не відповідають встановленим вимогам, до повної зупинки виробництва;

– стосовно харчової продукції, то у випадку її невідповідності встановленим вимогам, перевірка проводиться по всьому агропродовольчому ланцюгу, сформованому за принципом «з лану до столу», з метою виявлення тих ланок, де вони порушуються. Виробництво тимчасово зупиняється до моменту усунення встановлених порушень або ж у складних випадках – відбирається (анулюється) ліцензія (чи інший документ) взагалі. Виробник повинен вилучити з ринку небезпечну продукцію і за свій рахунок її утилізувати (згодувати тваринам) або ж знешкодити.

Основними завданнями щодо розвитку української системи стандартизації відповідно до проекту Угоди про асоціацію між Україною та ЄС мають бути: посилення регуляторного та науково-технічного співробітництва з метою покращення якості їх стандартів; стимулювання співпраці між організаціями, відповідальними за стандартизацію; сприяння розвитку інфраструктури системи стандартизації в Україні; підтримка участі України в роботі європейських організацій стандартизації. Разом із тим у проекті Угоди про асоціацію між Україною та ЄС не визначені зобов'язання України щодо перенесення такого акта *acquis* ЄС у сфері стандартизації як Регламенту № 1025/2012 про європейську стандартизацію до законодавства України. Виняток становлять положення щодо гармонізованих європейських стандартів, які містяться в Рішенні Європейського Парламенту і Ради ЄС від 9 липня 2008 р. № 768/2008/ЄС про загальні рамки реалізації продукції та скасування Рішення Ради ЄС № 93/465/ЄЕС, директивах Нового підходу та деяких інших актах *acquis* ЄС. Поступове впровадження зведених європейських стандартів як національних стандартів України буде охоплювати гармонізовані європейські стандарти, добровільне застосування яких надає презумпцію відповідності тим технічним регламентам, що визначені в Додатку III до проекту Угоди про асоціацію між Україною та ЄС [5, с. 192]. Графік прийняття гармонізованих європейських стандартів як національних стандартів України має узгоджуватися із графіком прийняття відповідних технічних регламентів, який встановлений у Додатку III до проекту Угоди про асоціацію. Передбачається одночасне скасування національних стандартів України, що суперечать новим стандартам, зокрема застосування міждержавних стандартів ГОСТ, розроблених до 1992 р.

Із цією метою доцільно забезпечити розвиток інституційних аспектів, а саме: створення єдиного національного органу стандартизації (далі – НОС) як юридичної особи публічного права, що належить до сфери управління Мінекономрозвитку; забезпечення участі в управлінні НОС всіх заінтересованих сторін шляхом формування керівної ради з числа представників цих сторін на паритетних засадах [6, с.95].

Для цього доцільно скоротити рівні стандартизації в Україні: національна стандартизація, результатами якої є національні стандарти та кодекси усталеної практики; стандартизація, що здійснюється підприємствами, установами й організаціями та результатами якої є прийняті ними стандарти, кодекси усталеної практики та технічні умови [7, с.11]. Відбудеться поступова заміна чинних галузевих нормативних документів на технічні регламенти, національні стандарти та кодекси усталеної практики або їх скасування.

Важливою складовою забезпечення дієвості системи стандартизації продукції є організація відповідного контролю, який необхідний передусім для нормального функціонування ринку та захисту виробників від недобросовісної конкуренції. Нині система контролю якості на агропродовольчому

ринку діє недостатньо ефективно. Як показує аналіз, велика кількість організацій задіяна в нагляді та контролі, багато з них дублюють один одного по аналізованих показниках, відсутня централізована система контролю за споживчими властивостями продукції та її безпекою.

Водночас світова практика доводить, що контроль якості продуктів харчування зазвичай передбачає чіткий поділ контрольованих сфер між окремими органами різних рівнів управління, який іноді історично склався. Зарубіжний досвід свідчить, що в ЄС, США та інших розвинених країнах основний державний контроль якості та безпеки продовольства зосереджений не більше як у двох службах департаменту (Міністерства) сільського господарства та департаменту (Міністерства) охорони здоров'я, чим уникається дублювання. Перехресний контроль відбувається тільки стосовно найбільш важливих показників безпеки продукції. Водночас, як показав аналіз, у країнах з перехідною економікою кількість організацій, що здійснюють ці функції, значно більша [8, с. 188].

Враховуючи специфіку галузей рослинництва і тваринництва, на сучасному етапі централізація функцій контролю безпеки агропродовольства під егідою єдиного органу управління недоцільна. Водночас кількість і компетенція контролюючих органів мають бути чітко визначені. При цьому безпека продукції тваринництва залежить від якості заготовлі кормів. Тому контроль якості кормів доцільно здійснювати в межах контролю за безпекою продукції тваринництва, що значно полегшить й аналітичні функції контролю безпеки агропродовольства.

Висновки з проведеного дослідження. На нашу думку, розвиток української системи стандартизації в контексті європейської інтеграції на нинішньому етапі процесу євроінтеграції передбачає: приведення української системи національної стандартизації у відповідність до вимог і правил, згідно з якими функціонують системи національної стандартизації держав – членів Європейського Союзу та Європейської асоціації вільної торгівлі (ЄАВТ), а саме: до Угоди СОТ про технічні бар'єри в торгівлі (у частині стандартів); документів міжнародних організацій стандартизації – Міжнародної організації стандартизації (ISO), Міжнародної електротехнічної комісії (IEC) та Міжнародного союзу електрозв'язку (ITU); документів європейських організацій стандартизації – Європейського комітету із стандартизації (CEN), Європейського комітету із стандартизації в електротехніці (Cenelec) та Європейського інституту телекомунікаційних стандартів (ETSI); запровадження найкращих практик, які застосовуються у національній стандартизації держав – членів ЄС та ЄАВТ; прийняття європейських стандартів як національних стандартів України.

Бібліографічний список

1. Шаманська О.І. Державне регулювання інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості / О.І. Шаманська // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка . – 2009. – Вип. 12. – С. 328-333. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2009_12_41.pdf
2. Пономарьова П.Х. Генетично модифікована продовольча сировина і харчові продукти, вироблені з її використанням / П.Х. Пономарьов. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 124 с.
3. Древаль О.Ю. Проблеми регулювання безпеки харчових продуктів в контексті екологічної національної політики України / О.Ю. Древаль, О.О. Павленко // Механізм регулювання економіки. – 2009. – № 2. – С. 19–23.
4. Сичевський М.П. Удосконалення організаційно-економічного механізму розвитку харчової промисловості України / М.П. Сичевський. – К. : Наук. світ, 2004. – 374 с.
5. Бурук Г. Формування механізму екологізації продукції та її виробництва як основи підвищення конкурентоспроможності продукції / Г. Бурук // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 7. – С. 191-194.
6. Юшкевич О. Впровадження системи екологічного менеджменту як ефективний інструмент розвитку підприємств / О. Юшкевич, А. Мала // Інноваційна економіка. – 2012. – № 5. – С. 93-96.
7. Кармазин Ю.А. О некоторых аспектах продовольственной и экологической безопасности Украины в контексте возрождения украинского села / Ю.А.Кармазин // Микроволновые технологии в народном хозяйстве. Внедрение. Проблемы. Перспективы: [вып.7-8 / под. ред. ак. Л. Г.Калинина]. – Одесса: "Издательство Бартнева", 2009 г. – С. 9-15.
8. Водянка Л.Д. Перспективи впровадження системи НАССР у процесі виробництва харчової продукції / Л.Д. Водянка., Н.Я. Кутаренко // Регіональна економіка. – 2013. – №1. – С. 185-194.

References

1. Shamanska, O.I. (2009), "State regulation of the investment process of food industry enterprises", *Naukovi zapysky [The National University "Ostroh Academy"]*, Seria: Ekonomika, Iss. 12, pp. 328-333, available at: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nznuoa_2009_12_41.pdf
2. Ponomarova, P.Kh. (2009), *Henetychnomodyfikovana prodovolcha syrovyna i kharchovi produkty, vyrobleni z yii vykorystanniam* [The genetically modified food raw materials and food that were produced with its use], *Tsentr uchbovoi literatury*, Kyiv, Ukraine, 124 p.

3. Dreval, O.Yu., Pavlenko, O.O. (2009), "Problems of food safety regulation in the context of ecological national policy in Ukraine", *Mekhanizm rehuliuвання ekonomiky*, no. 2, pp. 19–23.

4. Sychevskiy, M.P. (2004), *Udoskonalennia orhanizatsiino-ekonomichnoho mekhanizmu rozvytku kharchovoi promyslovosti Ukrainy* "Improving organizational and economic mechanism of food industry development in Ukraine", Nauk. svit, Kyiv, Ukraine, 374 p.

5. Buruk, H. (2012), "Formation of the mechanism of products ecologization and its production as the basis for improving the competitiveness of products", *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no 7, pp. 191-194.

6. Yushkevych, O., Mala, A. (2012), "Implementation of ecological management system as an effective tool for enterprise development", *Innovatsiina ekonomika*, no 5, pp. 93-96.

7. Karmazyn, Yu.A. (2009), "On some aspects of food and environmental security of Ukraine in the context of the revival of the Ukrainian village", *Microwave technologies in the national economy. Introduction. Problems. Perspectives*. [Iss.7-8, edited by academician L.G .Kalinin], "pp. 9-15.

8. Vodianka, L.D., Kutarenko, N.Ya. (2013), "Prospects for the introduction of the HACCP system in the production of food products", *Rehionalna ekonomika*, no. 1, pp.185-194.

Ібатулін М.І. РОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ В ПРОЦЕСІ ПОДОЛАННЯ ПЕРЕШКОД НА ЕТАПІ АДАПТАЦІЇ ПОТУЖНОСТЕЙ ХАРЧОВОЇ ІНДУСТРІЇ ДО НОРМ ЄС

Мета. Здійснити оцінку державної підтримки харчової промисловості України та запропонувати шляхи адаптації законодавства до вимог ЄС.

Методика дослідження. У процесі роботи над статтею використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення та формування висновків), статистико-економічний (аналіз сучасного стану підприємств харчової промисловості).

Результати. Проаналізовано розвиток підприємств харчової промисловості та розкрито причини інноваційно-технологічного відставання. Обґрунтовано напрями модернізації харчової промисловості в контексті розбудови національної інноваційної системи та інструменти і механізми її державної підтримки. Запропоновані механізми державної підтримки адаптації вітчизняного законодавства щодо якості продуктів харчування відповідно до європейських вимог.

Наукова новизна. Проведено аналіз державного регулювання ринку харчових продуктів та визначено напрями його удосконалення. Запропоновано механізм державної підтримки процесу адаптації вітчизняного законодавства до вимог європейського, та стимулювання процесу модернізації технологічного процесу підприємств харчової промисловості.

Практична значимість. Запропоновані засади державної підтримки процесу адаптації нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств харчової промисловості та визначені напрями реформування системи регулювання якості та безпеки сільськогосподарської продукції в Україні сприятимуть їх гармонізації з аналогічною системою ЄС.

Ключові слова: державне регулювання, харчова галузь, агропромислове виробництво, ринок харчових продуктів.

Ibatullin M.I. THE ROLE OF STATE SUPPORT IN THE PROCESS OF OVERCOMING OBSTACLES AT THE STAGE OF CAPACITY ADAPTATION OF THE FOOD INDUSTRY WITH EU REGULATIONS

Purpose. The aim of the article is to implement an assessment of state support for Ukraine's food industry and suggest ways to adapt legislation with the demands EU.

Methodology of the study. The following methods of economic research were used in the research process: abstract and logical (theoretical generalizations and formulating conclusions), statistical and economic (analysis of the current state of the enterprises of food industry).

Findings. The development of the enterprises of food industry has been analyzed and the reasons of innovative and technological lagging have been revealed. The directions of the food industry modernization in the context of national innovation system development and tools and mechanisms of its state support have been substantiated. Mechanisms of state support for adaptation of domestic legislation on food quality according to European standards have been proposed.

Originality. The analysis of state regulation of the food products has been conducted and the directions of its improvement have been determined. It has been proposed the mechanism of state support the adaptation of the domestic legislation with European and encouraging the process of modernization of the technological process of the enterprises of food industry.

Practical value. It has been proposed principles of the state support of the adaptation of normative and legal maintenance of activity for the enterprises of food industry. The ways of reforming the system of regulation of quality and safety of agricultural products in Ukraine that will contribute to harmonize them with the same system the EU have been determined.

Key words: state regulation, food industry, agricultural production, food market.

Ибатуллин М.И. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ В ПРОЦЕССЕ ПРЕОДОЛЕНИЯ ПРЕПЯТСТВИЙ НА ЭТАПЕ АДАПТАЦИИ МОЩНОСТЕЙ ПИЩЕВОЙ ИНДУСТРИИ К НОРМАМ ЕС

Цель. Осуществить оценку государственной поддержки пищевой промышленности Украины и предложить пути адаптации законодательства к требованиям ЕС.

Методика исследования. В процессе работы над статьей использованы такие методы проведения экономических исследований: абстрактно-логический (теоретические обобщения и формирования выводов), статистико-экономический (анализ современного состояния предприятий пищевой промышленности).

Результати. Проаналізовано розвиток підприємств харчової промисловості та розкрито причини інноваційно-технологічного відставання. Обґрунтовано напрями модернізації харчової промисловості в контексті розвитку національної інноваційної системи та інструменти та механізми її державної підтримки. Предложено механізми державної підтримки адаптації вітчизняного законодавства щодо якості продуктів харчування відповідно до європейських вимог.

Наукова новизна. Проведено аналіз державного регулювання ринку харчових продуктів та визначено напрями його вдосконалення. Предложено механізм державної підтримки процесу адаптації вітчизняного законодавства до вимог європейського та стимулювання процесу модернізації технологічного процесу підприємств харчової промисловості.

Практична значимість. Предложено принципи державної підтримки процесу адаптації нормативно-правового забезпечення діяльності підприємств харчової промисловості та визначено напрями реформування системи регулювання якості та безпеки сільськогосподарської продукції в Україні, що сприятимуть їх гармонізації з аналогічною системою ЄС.

Ключові слова: державне регулювання, харчова галузь, агропромислове виробництво, ринок харчових продуктів.

УДК 332.21

Козлова В.Я.,
к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту,
Приазовський державний технічний університет

ОСНОВИ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Земельне законодавство регулює земельні стосунки в державі, його суб'єктах, муніципальних утвореннях, у юридичних осіб і громадян, регламентує порядок і правила експлуатації тих або інших територій і має своїм завданням закріплення, вдосконалення і створення ефективного земельного ладу в Україні. Земельне законодавство включає Земельний кодекс України, а також інші нормативно-правові акти у сфері земельних правовідносин.

Земельне законодавство, воно ж земельне право, покликане захищати інтереси громадян, і характеризується джерелами, що базуються на уявленнях про поняття джерел права, розробляються наукою теорії права, а також базуються на застосуванні цих представлень в області земельного права.

Вибір теми обумовлений негативними явищами, притаманними системі правового регулювання використання, охорони та відтворення земель в Україні та кризовим станом земельних ресурсів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вдосконалення правового регулювання земельних відносин в Україні має бути спрямоване на покращення стану земельних ресурсів, яке пов'язується із оптимізацією структури землекористування, що вимагає розуміння суті даного поняття. Дослідженням оптимізації структури землекористування в Україні займалися О. І. Котикова, П. Ф. Кулинич, А. Г. Мартин, В. М. Кривов, А. Я. Сохнич, А. М. Третяк, О. О. Погрібний, В. Ф. Опришко, В. І. Семчик та інші вчені. Проте до сьогодні питанням комплексного правового забезпечення оптимізації структури землекористування в Україні належна увага не приділялась.

Усе це свідчить про актуальність теми, а відтак зумовило вибір напряму дослідження в науковому і практичному аспектах.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо чинного законодавства України, положень правової доктрини та спеціальної літератури для з'ясування сутності оптимізації структури землекористування за законодавством України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним державним законом про землю є Земельний кодекс, яким закріплені нові правові інститути: зокрема, право земельного сервітута, договір довічного утримання, заборона землі, обмеження прав на землю, продаж земельних ділянок на конкурентній основі, зонування земель, державна реєстрація земельних ділянок, право концесіонера на земельну ділянку та ін. Він регулює підстави і порядок виникнення, здійснення, припинення і захисту земельних прав суб'єктів і розглядає землю не лише як об'єкт власності і господарювання, але в той же час і як природний ресурс – елемент довкілля. Земельний кодекс містить детальний механізм здійснення операцій із земельними ділянками і земельними частками (паями), відповідає вимогам ринкової економіки і цивілізованого суспільства і в той же час зберігає соціальну спрямованість [1, с. 3].

Особлива увага в Земельному кодексі України (ЗКУ) приділяється охороні земель, що витікає із змісту ст. 14 Конституції України [2], згідно якої земля є основним національним багатством, яке знаходиться під особливою охороною держави. У новій редакції Земельного кодексу знайшли своє закріплення ряд принципових положень. Так, замість категорії земель населених пунктів у складі земель України самостійне місце тепер займають землі житлової і громадської забудови. На окрему